

1.3 Vývoj lidských zdrojů ve Zlínském kraji v letech 2000 až 2005

Zlínský kraj patří ke krajům, kde je od roku 1994 trvale úbytek obyvatel přirozenou měnou. V roce 2005 byl tento úbytek v přepočtu na 1 000 obyvatel nejvyšší v rámci celé republiky.

Vlivem nízké porodnosti ubývá dětské složky obyvatelstva. Podíl osob v produktivním věku 15 – 64 let se zvýšil zejména díky tomu, že se do této věkové kategorie dostaly silné ročníky dvou populačních vln z 50. a 70. let. Z ekonomického hlediska jde pravděpodobně o nejpříznivější strukturu obyvatel Zlínského kraje za poslední období.

V důsledku prodloužení střední délky života se zvýšil nejen podíl osob v předdůchodovém věku, ale i osob v poproduktivním věku (nad 65 let). Tento negativní jev stárnutí populace vyvolává potřebu rozvoje celoživotního vzdělávání starší generace, aby byl udržen její pracovní potenciál.

Jak demografické, tak i ekonomické změny v kraji ovlivňují i problematiku pracovní neschopnosti, která není jenom odrazem zdravotního stavu obyvatelstva. Zlínský kraj trvale patří mezi kraje s nejvyšším průměrným procentem pracovní neschopnosti.

Saldo migrace bylo v roce 2005 poprvé od roku 2001 kladné, avšak počet přistěhovalých do kraje byl jenom o 35 osob vyšší než počet vystěhovalých z kraje, na celkovém přírůstku obyvatel se to nijak významně neprojevilo.

Jednou z možností jak udržet pracovní potenciál do budoucna je využití pracovní síly imigrantů. Do Zlínského kraje se nejvíce stěhovali cizinci z bývalých východních zemí. Z nich bylo nejvíce občanů Slovenské republiky, Vietnamu a Ukrajiny.

Vzdělanostní úroveň kraje se zlepšila, avšak nedosahuje celorepublikového průměru. Nejvíce mužů mělo střední vzdělání bez maturity, nejvíce žen bylo se základním vzděláním nebo bez vzdělání.

Ve Zlínském kraji existuje poměrně široká nabídka středoškolských vzdělávacích příležitostí, zajišťovaných středními školami v různých formách vzdělávání.

Z hlediska rozvoje regionu má zásadní význam vznik Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně v roce 2000. Univerzita umožňuje bakalářský a magisterský stupeň vzdělání na 3 fakultách. Další vysoká škola v kraji je neuniverzitního typu v Kunovicích – Evropský polytechnický institut.

Nové požadavky na celoživotní vzdělávání kladou důraz na hledání nových možností a cest v oblasti vzdělávání dospělých. Ve Zlínském kraji je toto vzdělávání realizováno formou večerního, dálkového, kombinovaného a externího studia na středních a vyšších odborných školách. Školy se podílejí i na rekvalifikačních kurzech, které probíhají ve spolupráci s úřady práce. Kraj se snaží mnohými opatřeními učinit celoživotní vzdělávání realitou.

V tvorbě HDP patří kraj mezi kraje s nižší hodnotou v rámci České republiky. HDP na jednoho obyvatele v roce 2005 byl 80,1 % úrovně HDP na 1 obyvatele republiky. Zlínský kraj byl krajem se 4. nejnižším HDP na jednoho obyvatele.

Intenzita podnikatelské aktivity vyjádřená počtem subjektů na tisíc obyvatel byla podprůměrná (v kraji dosáhla 219 subjektů proti 233 republikovým) a v krajském pořadí 9. nejvyšší. Zvýšily se počty subjektů všech právních forem kromě státních podniků a samostatně hospodařících rolníků.

Výdaje na výzkum a vývoj v regionu se v pětiletém období od roku 2001 více jak zdvojnásobily.

Zlínský kraj patří dlouhodobě mezi kraje s nejnižší mírou ekonomické aktivity, v roce 2005 byla nejnižší mezi kraji. Rychlejší růst počtu obyvatel ekonomicky neaktivních než počtu obyvatel ve věku 15 a více let se projevil ve snížení pracovního potenciálu kraje zhruba o 2 tisíce osob. Tento pokles provázelo snížení počtu zaměstnaných osob a zvýšení počtu nezaměstnaných. Celková míra zaměstnanosti byla ve Zlínském kraji po celé období pod republikovou úrovní a její pokles za období byl vyšší než v České republice celkem.

V kraji došlo k poklesu počtu pracujících v nejmladším produktivním věku jako důsledek kumulace vlivu změn věkové struktury a růstu průměrné délky přípravy na povolání. Naopak značně vzrostl počet zaměstnaných ve věku 55 a více let.

Nárůst vzdělanosti obyvatel se projevil růstem počtu zaměstnaných osob se středním vzděláním s maturitou a vysokoškolským vzděláním.

V kraji je vyšší podíl obyvatelstva činného v sekundárním sektoru (průmysl a stavebnictví) a nižší podíl zaměstnanců v terciální sféře (služby) k celkovému počtu zaměstnanců než je celostátní složení. Podíl zaměstnanců v primární sféře (zemědělství a rybolov) je nižší než celorepublikový průměr.

Průměrné mzdy ve sledovaném období v kraji rostly, přesto jsou dlouhodobě pod úrovní republiky a rozdíl mezi krajským a republikovým průměrem se neustále zvyšuje. Průměrnou mzdou 16 420 Kč v roce 2005 se kraj řadí na 6. místo mezi kraji. Nejvyšší průměrné mzdy byly dosahovány v oblasti výroby a rozvodu elektřiny, plynu a vody, nejnižší v pohostinství a ubytování

Obecná míra nezaměstnanosti z výsledků výběrového šetření pracovních sil je nad republikovou úrovní a mezi kraji je to 5. nejvyšší. Počet nezaměstnaných osob vzrostl v roce 2005 na 27,4 tisíc, přitom poklesl počet mladých do 29 let a vzrostl počet nezaměstnaných osob nad 35 let, především ve věku nad 50 let.

Snížení počtu nezaměstnaných v kraji se projevilo pouze na úrovni základního a bez vzdělání, na všech ostatních úrovních dosaženého vzdělání se počet nezaměstnaných zvýšil.

Počet uchazečů o zaměstnání podle evidence úřadů práce vzrostl za sledované období o 5 570 osob a byl provázen zvýšením počtu občanů se zdravotním postižením zhruba o polovinu a současně zhruba o jednu čtvrtinu klesl počet absolventů a mladistvých uchazečů. V roce 2005 došlo k nárůstu průměrného věku uchazečů o zaměstnání, průměrný věk dosáhl hodnoty 39 let.

Míra registrované nezaměstnanosti v kraji 9,27 % (rok 2005) je nad republikovou hodnotou a mezi kraji je to 6. nejvyšší.

Za posledních pět let se zvedla průměrná délka evidence uchazečů o zaměstnání o 46,1 % (z 380 dnů na 555 dnů). Dlouhodobě nezaměstnaní jsou druhou nejčetnější skupinou uchazečů o zaměstnání. Zastavit tendenci prodlužování délky nezaměstnanosti by měla v kraji především aktivní politika zaměstnanosti.